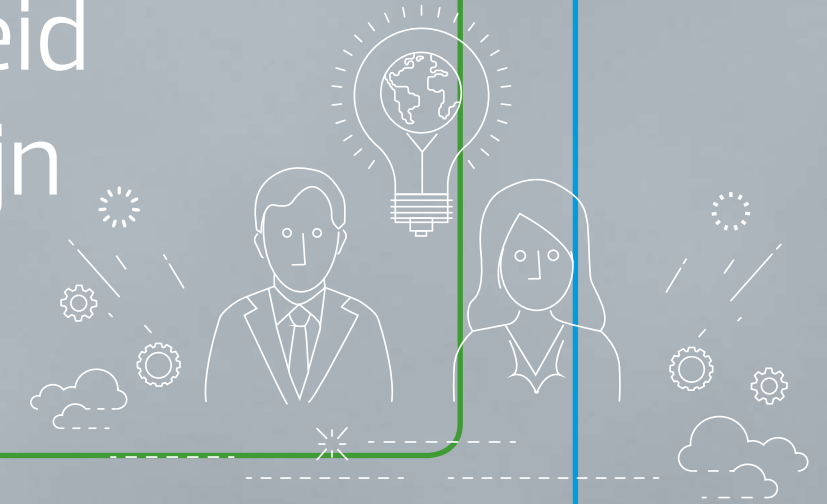

U bent voorbereid
omdat wij dat zijn

START DIRECT >>>

GOED OPDRACHTGEVERSCHAP VANUIT DE RAAD

Waarom is goed opdrachtgeverschap vanuit de Raad van belang?

VOORWOORD

De instrumenten in het kader van de jaarrekeningcontrole

DE INSTRUMENTEN

RSM is graag de sparringpartner van uw gemeente.

OVER RSM

Waarom is goed opdrachtgeverschap vanuit de Raad van belang?

Het vaststellen van de jaarrekening, en daarmee het college van B&W décharge verlenen aan de uitvoering van het financiële beleid, is een belangrijke taak van de gemeenteraad.

Om deze taak te kunnen uitvoeren, heeft de gemeenteraad informatie nodig die betrouwbaar is. De gemeenteraad maakt gebruik van de externe accountant om zich er van te vergewissen dat de informatie in de jaarrekening die zij krijgt aangereikt betrouwbaar is. De accountant verstrekt de gemeenteraad informatie over de betrouwbaarheid van de verantwoorde jaarcijfers. Hiervoor voert de accountant werkzaamheden uit, de zogeheten jaarrekeningcontrole.

De gemeenteraad is de opdrachtgever van de externe accountant. Om de verwachtingen helder te duiden dient de gemeenteraad haar rol als opdrachtgever in de volle omvang vorm te geven. De gemeenteraad is als opdrachtgever namelijk 'in the lead'.

VASTSTELLEN

INFORMATIE

IN THE LEAD

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN
GEMEENTERAAD

STUREND

INFORMEREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

CONTROLE-
TOLERANTIES

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

**KLIC OP EEN VAN DE BUTTONS
OM DOOR DE INSTRUMENTEN TE NAVIGEREN**

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

CONTROLE-
TOLERANTIES

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

INFORMEREND

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

De gemeenteraad heeft de volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Voor de uitoefening van deze rollen heeft de gemeenteraad een aantal instrumenten tot haar beschikking. Een greep uit deze instrumenten zijn het stellen van schriftelijke en mondelinge vragen, het budgetrecht, moties, amendementen en interpellatiedebat.

Ook in het kader van de jaarrekeningcontrole heeft de gemeenteraad een aantal instrumenten tot haar beschikking. Deze instrumenten zijn onder te verdelen in instrumenten met een sturend karakter en instrumenten waarmee de gemeenteraad zich op een gedegen wijze laat informeren.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

**PLANNING &
COMMUNICATIE**

**CONTROLE-
TOLERANTIES**

NORMENKADER

**INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE**

INFORMEREND

**SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT**

**BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE**

**EVALUATIE
CONTROLEPROCES**

PLANNING & COMMUNICATIE

Om de tijdslijnen van de jaarrekeningcontrole in te passen in het vergaderschema van de gemeenteraad is het van belang om voorafgaand aan de start van de controlewerkzaamheden de gemeentelijke planning met de accountant te delen en afspraken te maken over deadlines en opleverdata. Dit afstemmingsmoment geeft de gemeenteraad tevens de mogelijkheid om daaropvolgende afstemmingsmomenten en de informatiebehoefte bij de start van het proces te delen en hier afspraken over te maken.

Hierbij behoeft het onderwerp oponthoud in het proces of bijzonderheden in de controle ook de aandacht. Immers, indien over deze elementen voorafgaand aan de start van de controlewerkzaamheden afstemming plaatsvindt tussen de gemeenteraad en de accountant, voorkomt dit eventuele discussie achteraf over de verwachtingen omtrent de communicatie over deze elementen. Daar de gemeenteraad als opdrachtgever 'in the lead' is, is een actieve houding van de gemeenteraad – dan wel de auditcommissie als vooruitgeschoven post vanuit de gemeenteraad – wenselijk.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

[INHOUD](#)
[VOORWOORD](#)
[INSTRUMENTEN](#)
[OVER RSM](#)

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

**CONTROLE-
TOLERANTIES**

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

INFORMEREND

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

CONTROLETOLERANTIES (1/3)

De controletoleranties geven de diepgang van de controle en de gedetailleerdheid van rapporteren weer en omvatten de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie.

Goedkeuringstolerantie

De gemeenteraad bepaalt als opdrachtgever de diepgang van de controle. Wettelijke is de minimale diepgang van de controle vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). In onderstaande tabel zijn de wettelijke grenzen voor fouten en onzekerheden en hun impact op de strekking van de controleverklaring opgenomen.

	Goedkeurend oordeel	Oordeel met beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend oordeel
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	$\leq 1\%$	$> 1\% < 3\%$	N.V.T.	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% van lasten)	$\leq 3\%$	$> 3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	N.V.T.

Volgende pagina >>>

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

[INHOUD](#)
[VOORWOORD](#)
[INSTRUMENTEN](#)
[OVER RSM](#)

INSTRUMENTEN
GEMEENTERAAD

STUREND

INFORMEREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

CONTROLE-
TOLERANTIES

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

CONTROLETOLERANTIES (2/3)

Rapporteringstolerantie

Een jaarrekening voorzien van een goedkeurende controleverklaring betekent niet dat de jaarrekening per definitie foutloos is. Met de rapporteringstolerantie stelt de gemeenteraad haar informatiebehoefte omtrent geconstateerde fouten en onzekerheden vast. De rapporteringstolerantie kan worden uitgedrukt als een percentage of een absoluut bedrag. Fouten of onzekerheden boven deze grens dienen door de accountant met de gemeenteraad te worden gedeeld. Een hoge rapporteringstolerantie heeft mogelijk tot gevolg dat geen fouten of onzekerheden worden gecommuniceerd. Een zeer lage rapporteringstolerantie kan er anderszijds toe leiden dat de gemeenteraad wordt geïnformeerd over fouten en onzekerheden die voor de gemeenteraad van ondergeschikt belang zijn, waardoor een overvloed aan informatie ontstaat die de kernboodschap vertroebeld. Het is derhalve van belang om, ongeacht de hoogte van rapporteringstolerantie, als gemeenteraad een weloverwogen standpunt in te nemen bij het bepalen van de rapporteringstolerantie in lijn liggend met haar informatiebehoefte.

Van de accountant mag verwacht worden dat fouten en onzekerheden die kleiner zijn dan de rapporteringstolerantie, maar vanuit kwalitatief oogpunt van belang zijn voor de gemeenteraad, aan de gemeenteraad worden medegedeeld.

De rapporteringstolerantie is uitdrukkelijk geen grensbedrag waarboven alles gecontroleerd wordt. Het is het bedrag waarboven fouten en onzekerheden, indien geconstateerd, gerapporteerd worden aan de gemeenteraad. De goedkeuringstolerantie bepaalt de diepgang van de controlewerkzaamheden, de rapporteringstolerantie betreft het grensbedrag voor de rapportage.

[<<< Vorige pagina](#)

[Volgende pagina >>>](#)

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

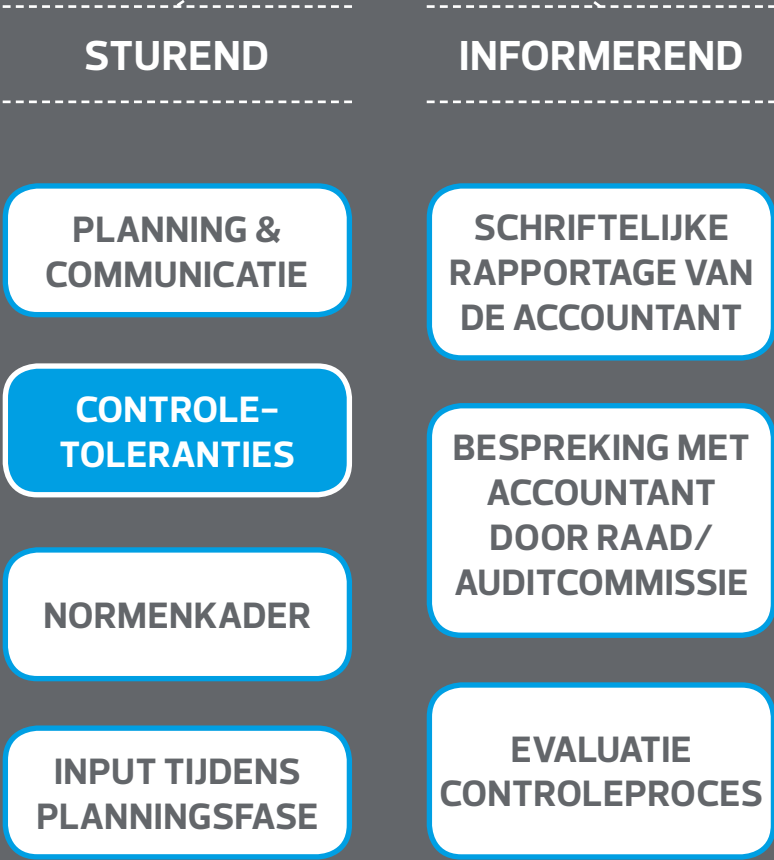
INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

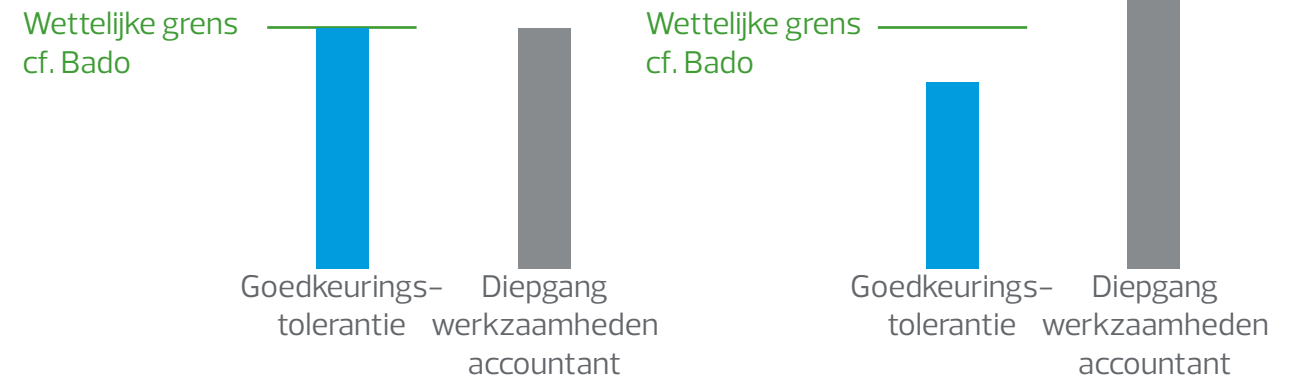
INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

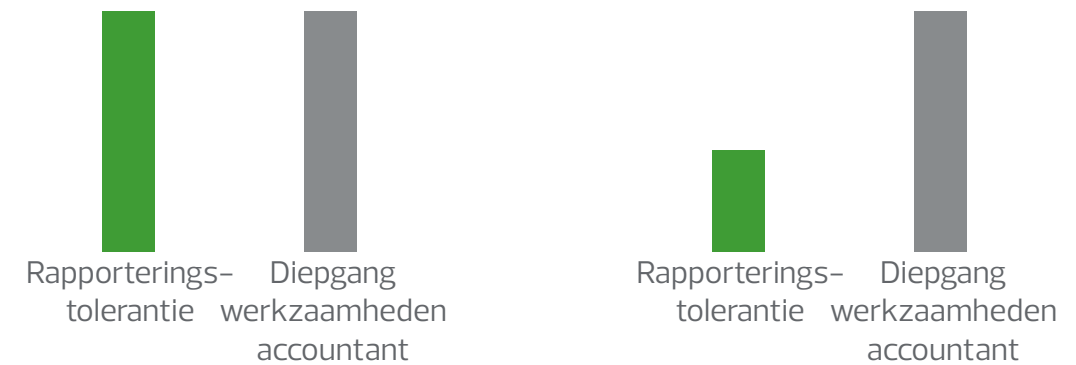
CONTROLETOLERANTIES (3/3)

Een lagere goedkeuringstolerantie leidt tot een grotere diepgang van de controlewerkzaamheden. Een lagere rapporteringstolerantie heeft geen effect op de diepgang van de controlewerkzaamheden.

Effect aanpassen van **goedkeuringstolerantie** op diepgang werkzaamheden accountant.

Effect aanpassen van **rapporteringstolerantie** op diepgang werkzaamheden accountant.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

CONTROLE-
TOLERANTIES

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

INFORMEREND

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

NORMENKADER

Het Normenkader beschrijft de landelijke en gemeentelijke wet- en regelgeving welke de accountant in zijn controlewerkzaamheden dient te betrekken. De raad kan er niet voor kiezen om wet- of regelgeving of eigen verordeningen met financiële bepalingen buiten beschouwing te laten. Wel kan zij specifieke elementen aanvullend toevoegen om te betrekken in de jaarrekeningcontrole.

Het Normenkader, zoals het woord reeds beschrijft, betreft vanuit wet- en regelgeving de norm die de gemeenteraad aan de accountant meegeeft. Het is van belang om jaarlijks de actualiteit van het Normenkader te bekrachtigen. Omdat het Normenkader een groot aantal wetten en gemeentelijke regels omvat, kan de gemeenteraad het ambtelijk apparaat verzoeken een 'was-woord lijst' op te stellen om zodoende de wijzigingen in het Normenkader inzichtelijk te maken.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

CONTROLE-
TOLERANTIES

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

INFORMEREND

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

INPUT TIJDENS PLANNINGSFASE

De gemeenteraad, dan wel de auditcommissie, kan de accountant tijdens een planningsoverleg voorzien van specifieke en actuele informatie die zij relevant acht voor de uitvoering van de jaarrekeningcontrole. Hierbij kan in het bijzonder gedacht worden aan het expliciet aan bod laten komen van jaarrekeningrisico's en frauderisicofactoren.

Van de accountant mag verwacht worden dat deze bekend is met de gemeentelijke situatie, maar er kan altijd sprake zijn van een specifieke aangelegenheid of actualiteit die volgens de gemeenteraad essentieel is om te delen met de accountant.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN
GEMEENTERAAD

STUREND

INFORMEREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

CONTROLE-
TOLERANTIES

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

SCHRIFTELIJKE RAPPORTAGE VAN DE ACCOUNTANT

De schriftelijke rapportage van de accountant bestaat uit een aantal elementen. Middels de controleverklaring informeert de accountant de gemeenteraad of de jaarrekening in overeenstemming is met de realiteit (getrouwheid) en de gemaakte afspraken omtrent financiële handelingen en het financieel beheer (rechtmatigheid). In het verslag van bevindingen – ook wel accountantsverslag genoemd – geeft de accountant een nadere toelichting op het oordeel zoals geformuleerd in de controleverklaring. Het verslag bevat daarnaast controlebevindingen en eventuele aanbevelingen die van belang zijn voor de gemeenteraad om kennis van te nemen.

Een niet-wettelijke verplichting, maar veelal toegepast bij gemeenten, is de managementletter. Dit betreft een rapportage die specifiek gericht is op aandachts- en adviespunten ter verbetering van de bedrijfsvoering en administratieve organisatie van de gemeente. Deze rapportage is primair bedoeld voor het college van B&W en het ambtelijk apparaat. De insteek van deze rapportage wijkt derhalve af van de insteek van de controleverklaring en het verslag van bevindingen. De gemeenteraad kan het college verzoeken haar in kennis te stellen van de bevindingen in de managementletter. Hierbij dient de gemeenteraad rekening te houden met het feit dat de managementletter met een ander doel is geschreven dan de controleverklaring en het verslag van bevindingen. De managementletter betreft uitdrukkelijk geen rapportcijfer.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN
GEMEENTERAAD

STUREND

INFORMEREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

CONTROLE-
TOLERANTIES

**BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE**

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

EVALUATIE
CONTROLEPROCES

BESPREKING MET ACCOUNTANT DOOR RAAD/AUDITCOMMISSIE

De bespreking met de accountant dient enerzijds om een nadere toelichting te verkrijgen op de in het verslag van bevindingen opgenomen onderwerpen en anderzijds om vragen te stellen aan de accountant over de jaarrekening(controle). Veelal wordt deze bespreking door de auditcommissie met de accountant gevoerd. Om deze bespreking van waarde te laten zijn is het verstandig dat de auditcommissie op voorhand op basis van het verslag van bevindingen vragen formuleert en deze reeds met de accountant deelt, zodat deze tijdens de bespreking inhoudelijk behandeld kunnen worden.

De auditcommissie adviseert de gemeenteraad over de vaststelling van de jaarrekening. Om er zorg voor te dragen dat de auditcommissie zo volledig als mogelijk rapporteert aan de raad, kan zij reeds voorafgaand aan de bespreking met de accountant vragen ophalen bij de gemeenteraad.

DE INSTRUMENTEN IN HET KADER VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

INHOUD

VOORWOORD

INSTRUMENTEN

OVER RSM

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD

STUREND

PLANNING &
COMMUNICATIE

CONTROLE-
TOLERANTIES

NORMENKADER

INPUT TIJDENS
PLANNINGSFASE

INFORMEREND

SCHRIFTELIJKE
RAPPORTAGE VAN
DE ACCOUNTANT

BESPREKING MET
ACCOUNTANT
DOOR RAAD/
AUDITCOMMISSIE

**EVALUATIE
CONTROLEPROCES**

EVALUATIE CONTROLEPROCES

De evaluatie van het controleproces is een zinvol instrument, daar dit het moment betreft om te bespreken wat goed is gegaan en wat beter zou kunnen. Dit biedt de mogelijkheid om afspraken te maken over de wijze waarop de verbeterpunten in de eerstvolgende controlecyclus kunnen worden geadresseerd.

RSM is toonaangevend op het gebied van accountancy, belastingadvies en advisering op financieel-economisch en strategisch gebied. Zowel op nationaal als internationaal niveau zijn wij op een proactieve en directe wijze betrokken bij onze cliënten.

Met onze dienstverlening zijn wij voortdurend bezig om op een professionele, betrouwbare, duurzame en persoonlijke wijze het resultaat voor onze cliënten te verbeteren. In Nederland werken wij met ruim 550 professionals die als ondernemers meedenken met ondernemingen en publieke instellingen. Daarin herkent u een dienstverlener met ambitie. Wij verrichten niet alleen traditionele werkzaamheden op het gebied van accountancy en belastingadvies, maar hebben oog voor uw hele organisatie. Risk Advisory Services is daar een goed voorbeeld van. Dit resulteert in een gezonde mix van het verstrekken van zekerheid. Binnen RSM zijn daarmee alle competenties beschikbaar om invulling te kunnen geven aan uw groeiambitie vanuit onze natuurlijke adviesfunctie.

RSM heeft in Nederland kantoren in: Alkmaar, Amsterdam, Eindhoven, Haarlem, Heerlen, Maastricht, Roermond, Rotterdam, Schiphol, Utrecht en Venlo. Een goede onderlinge samenwerking stelt ons in staat om op een hoog niveau dienstverlening te verzorgen. Zo bent u altijd verzekerd van up-to-date advisering en kan er geanticipeerd worden op veranderingen in wet- en regelgeving waaraan uw organisatie dient te voldoen. Voor grensoverschrijdende dienstverlening in meer dan 120 landen maken wij gebruik van dit RSM-netwerk, bestaande uit 810 kantoren en ruim 43.000 professionals.

Waarom kiezen voor RSM?

Veel criteria kunnen bepalend zijn bij de keuze van uw accountant, maar één vereiste zit daar altijd bij: zekerheid. En dan bedoelen wij niet de zekerheid dat bedragen correct zijn ingevuld en opgeteld. U zoekt een sparringpartner die u voorbereidt op de accountantscontrole met aandacht voor het optimaliseren van uw administratieve processen, vanuit zijn natuurlijke adviesfunctie. Op zowel financieel als strategisch gebied. Wat u absoluut niet wilt, is dat zich tijdens de controle onaangename verrassingen voordoen. Wij hebben als RSM daarom veel aandacht voor goed projectmanagement. Het maken van duidelijke afspraken en een aanpak met structuur is in onze ogen een basisvereiste voor een duurzame samenwerking.

Experience the Power of Being Understood

- RSM werkt uitsluitend met dynamische, energieke en betrokken professionals die de cliënt te allen tijde op de eerste plaats hebben staan.
- Onze adviseurs combineren lokale deskundigheid met regionale expertise.
- Wij helpen onze cliënten met een duidelijke, zelfverzekerde visie op de toekomst.
- Cliënten kunnen rekenen op teams van ervaren experts die anticiperen op toekomstige behoeften.
- Wij hechten veel waarde aan het geïntegreerde RSM-netwerk, zodat cliënten snel, efficiënt en op maat geholpen kunnen worden.
- Wij hechten – om onnodige verrassingen zoveel mogelijk te voorkomen – veel waarde aan goed projectmanagement.